תת"ל 63

איסור סני לקטן

בבא

אם יבמות (קי"ב ע"ב) מדברות הגמ' על פסולים, בשבים, דם, וטומאות בהנים, דאסור לגדול לסמוך איסורים אלו לקטן.

ועתה לכאורה הראשונים אם לגדים לבבת איסור סני מבחני דלאיל אלו רק בשלוה איסורים אלה אסרה תורה, ואין לגדים לכל האיסורים. ותב. נראה בד' הרמב"ם הסובר דבבת איסור לגדול לסמוך לקטן דומים ובן ד' הרמב"ן (ויקרא כ"ו, ע"ב).

ובאם אמר (ע"ח ב') התינוקות מתכוין בכולן (אכילה ושתיה רחיצה סיכה) חוץ מנעילת הסנדל. ונמי הגמ' אם נעילת הסנדל וכו' ומתבאר הגמ' הש דלאו רבותיה לגבי בהו הבנן (נעילת הסנדל). הש דרבותיה לאו לגבי בה הבנן. ומן הדין לד' הרמב"ם דרחיצה וסיכה ונעילת הסנדל אסור בהכל מדאורייתא, אין סניגן לבו איסור תורה של לאו דאכילה, ובאה אין סבנה לתינוק. ומתוך כך מסיק הדין שאר איסורים, חוץ מאכילה ושתיה, אסורים מדרבנן, ולכן לא יהיו לבבו לאו לגבי הבנן.

והיו דאכילה אלמא מאה דמנאת אכילה איסור סבנה.

ודס דיהל (ט"ו) כ' בישוב ד' הרמב"ם דאמנם שאר האיסורים מבת מיהו איסורם הוא איסור עשה של שבתן, (ואיסורה הוא רק באכילה ושתיה) ובאיסור עשה ליבא איסור סני לקטן, ואינו ללמוד משבים וכו' דהוי איסורי לאוין. ואיבא איסור דרבנן, ולכן לבבו לגדלתו של התינוק, התירו איסור דרבנן.

מי הוא תכלית דבר אחר והוכיח מקום מנין יבמות יד:ב וז, דגם בגיטין
עשה, איבור גיטין סנין לקטן מהת. ובן דיה רעקיבא שם. אולם מהרבו
(נ"ל הכ"ל). והכתיב מתרומה טהורה, בקום שם, ותרומה טהורה הוי גיטין עשה.

ועוד דברי יחזקאל (סי' טו) מבין לדברי רש"י (יומא עח שם) דמשמע
דגם בגירושין לבעל סברת דבר אם יאמרו אמן חינוך השלום שנבעו
תבעים. ולכן עשה כיון דגירושה נשתנה לבעל דאינתי, אמרי הוא לבעלן
בידים. וכ"ש שם דבהכל הגיבה אל גירושה נשתנה (אשר לו תעלה) לא
שמתיה בגבעת עיניה, והלוו הוא לחיים ולזמן דמי שלו יבים גבעת עיניו
הלוו לא עבר בלאו (ובעין הרמב"ן בגבעת עיניה), ומשה הקנים דלימתה
בשאר דעיניה, מאילו לבעל גיטין לא תעלה, אפ"ל לגירושים בידים
(ואיבור רק חינוך לשלום). וכ"ש דהשם עיניים, דלבעל בהו אלו עשה
בלבד, לכ"ש גיטין דלו תיר בילם. ולפי אי נמוק דאיבור מע (דגם גיטין עשה)
לא עדיף מגירושה שנשתנה ובכל.

ועוד מנחת אלעזר (עמ' רמח) דן עכ"ל מקום סברה בה ג'.
ובן לפי דבין בגלל המבור בגיטין יעבל אלת סי' מה עיש
ובכלה להעריך. ~~לא לבעל~~. ובן יש להעיר דהרמב"ן הסבר
דלאו דלו תשים דמים בו לחיים אם העשה, כיון דהלת בו לחיבור לעשות,
ובן בהשבר אבידה בכלל. ובן שאלה הבן. אבל הבו הלת דגירושה הוי
גיטין גירושה בכל הלאין, בזה אפ"ל דאינו בו לחיים העשה דשבתון. ועוד.
(כמו בשלום).

ראינו בס"מ מנחת אלימלך (סי' ו') בשם הרמב"ם, דאיסור סגר הרמב"ם שגגר איסורי תורה לגבים משלשה הפסקים דלעיל, מיהו נראה דלמד רק איסורי חלב בגוף שרצים, דם, טומאת מת אבל איסורים המלויים בעצמן דהוי איסורי לבהו, בעצה לו נעשה איסור סגי לקמן. ואיסורו מדרבנן, ובכגון דהוי הבית היה לו לגזרו הרבנן, ולא לבטלה, לכבוד איסור סגי בהבלן ובקל.

ולפי"ז אף דהרמב"ם סגר שגגר בעיקרים הוי מהב; מה מתר לבהלל ולסמך על הקסן לקרבן לדעתו, כיון דלבוי איסור סגי מן התורה באיסורים המלויים בעצמן, ולכ"ם רק איסור דרבנן והתירו לקרבן לדעתו.

ובגוף מקום איסורבן (מ' ב') לגבי בכבר צמן בהבלן, מן הקום שיבכר צמן אל כלים ויתן לתוכן לשתות, ומתבבר הקום בעולמו אתי לאיסרן – (וכבוי איסור דרבנן), ולכן אמרו לו מי הקום דבבוי איסור תורה בעולמו תבכר בעולם, שלא בקל. לו בחב המיוחס סם דמשאר בקל.

ובן ד' בת (שבר קלט ב; דה ולבן) דהתיר לשתות לתבלן כלים של כסף מעולה בהבלן, ולא בעולמו אתי לאיסרן כיון שאין לה מקום הקולר, ולא לכלים בהבלן ודו. ואין התיר איסור תורה אל לו תבכולם אלא בעקרמי ושלא בקל.

המקור (רסק, ב) מתיר לבבל קטן לפני הגדול, בכל מי דהוי הבתיר דבלבן בעון בבלה ושתי מתר לבבלו בדיים, בלבו לדעתו בהו חבמים,

הוא אומר בהבנה מצוה להבכיר ובכן יש חילוק בין אבילות אישור לאבילות היתר
בעצמן אישור. ובמקום התוס' (פסחים קי"ד). גם בהגהות יש גרסא של
הגר"א שם, וכן בשו"ת הרא"ש (סי' רפט, ג).

ולגוף האמור, יש לישב קו"ח הקהלות של דברי התוס' (פסחים פ"ח ע"ב)
דקשיים איך התירו להבכיר פסח שלו לגוי לקטן, והרי להבכיר בידיעה
אישור, ועוד הרי דהתם ידעו תבכירם, לגוי אסור אלא דלמיו דשרצים
ובבלות, אבל בכל דידעו חיישינן מצוה שבו. והן הקהלות כבר מתיר
לעבור על איסור תורה של סני' דידהם בדי לקיים מצוה חיישינן שהיא
בדרבנן. ואפילו דבוודאי התוס' בתירוצם דכיון דלגוי דמי לשרצים ובכן
כיון דנסא שלו לגוי הוי איסור המלוי בעצמן (דהאיסור שלו לגוי
הוא רק דיד לגוי ולגוי אתר) לבבו איסור סני' אבל, רק
מדרבנן ולצורך חיישינן לו לעבור רבנן.

ובקרבן אהרן (מאמר קי"ד) גם בשם מרבנו משה אומרי ישנו נסיון
מוחד בשבר לו תעשה מלאכה אתה ובנך ובתך, ובכשו בהבכירתו
בשר ובחלב אל הכלבים, ומדוע לו לגדיה מקרוי דלו תבכילם.
הלא האמור דהוי איסור המלוי בעצמן לבבו איסור לו תבכילם, ולכן
בשו' הוי מותר לקרוי שבר, ובקלוי מה דלגוי אל הוד הלו אל אתה
ובכן מבן הבשר בדרה סימן שלד, בשו"ת סקנד. ל"ש.

ולגבי האמור, יש לדון אם איבוד איסור ספק דאורייתא, בחמץ בפסח.
והקורא הרלוונטי תלוי אם חמץ הוא איסור חבצה בקדושה, או דהוא איסור
לבדו ודומה לגרבלה בהבלע, ותלה עוד באחרונים רבי יהודה נתן, דלדו
דחמץ לגבי אסורה מהתם, הוא איסור חבצה. אבל לדש דחמץ לגבי
שרי מהתם, הוא איסור עצמי והוא אינו.

ובאמת דבשלו בדש, נמצא דאיבוד איסור סק"ל מהתם בחמץ בפסח,
דהוא איסור הגלוי בעצמו ואיסור לבדו. אולם מדברבן אסור, וכשהחמץ לגבי
התבלין, לא לבדו בהו הבלע כמו דאיבוליה לקמן בהבלע. לפי
הנ"ל בדבר דלעיל. ומובן הלגלו (ס' שלמן, ל') דאם התבלין תלה יבדש מהעבלה
שיהיה לתבלין חמץ, ואפ"ל הלכן לגמרא העבלה, יכול לבוא לקמן ליתן לו
אבל הלו עצמו לו יגיע כו שאור ואכל ממנו.

ומיהו בקמן תלה שבדש, אבל אין יכול לבוא לקמן אחר שיהיה לקמן
מה, נהרי איבוד איסור סק"ל דמבשלו בלגו תבלולה. (ועושה עד אבו והו
בסמ"ג בדרש בדבורו בבמלאר ס"ם). ולפי האמור ניתן.

והיה דהבגלו לעל לחלק בין איסורים תמידיים לבין איסור הלוי בעצמו,
הסברו היא דאיסור תמיד הוא איסור חבצה, ואיסור הלוי בעצמו הוא איסור
לבדו. ומובן לפי הסברים דאיסור סק"ל לקמן, דמגלות אסורות וכיולה מטעם
אור הנפש, ולכן אסור לסמוך לקמן. ולהו דלגבי בגיסרי חבצה ולגו בגיסרי
לבדו. דאולו לטעם של תרבה לטעם איסור סק"ל לקמן, בלגו יבוא לאיסרן
לבשיקולו, לפי ליבוא סברו לחלק בין האיסורים.

יש מי שלא בין הני טעמי, אם אסור לסגור לשוטה, בלא טעם משתמע הנפש, דם בשוטה כן. אבל אם נימוק דאיסור לסגור דלא יבוא לאיבוד, זה לא בשוטה. וע"ל.
וכ"ז אמיתי חלק (סי' פ"ג ?) בענין הרה"ר בלאו"ל)

סיכה בשבת, לפי דת - נתיעל לאיסור סני

דה

אומר רמב"ם נדה (יא, ג) "מעשה היה והטביעה הודם לאומן: ביום הלתה לילה אל לאומנים שנולדה והטביעה משום מקום תכולה. ואמר דתכולת אין ניתן, אבל מעשה ברה יוסף בן אלעזר והיו תולין, לאה הטביעה, ותרי הכל אין תכולת תולה אוסרה אלא במי שטומאה ודאה מקום (בתוך כד וכדה לנדה) אבל במקום לא מנסלין, אל מה צושיבו לא נכרה אלא לסוכה שמן של תכולה (סיכה בארבילה, ובגרבילה אמר דתכולת תולה אוסרה לנדה, רש"ל).

והתוס' אומרי שם לבן תנוס ילמד (מ"ב ג') בשם רבינו תם דסיכה בשבת מפרבנן, ואסמכה רבנן אקרא, ובן לעניין הבב, ורבינו דמי שיש לו מטטין ברגשי סך בדבר, ולא דאורייתא היכא שבת, אוסר כרת. אלא דהוי מפרבנן (נפ' מאמר מלחמה לא סיכה בשבת דגלהבלן אינו בן נוסף מגבב עיני, ודומה סיכה תעלת אוסר מהמת בלהבלן עיש).

לפיכך ואיפ, אומר הת, דומה סיכה דתכולה אוסיר מפרבנן אבל סיכה יבר אוסרים לבו אוסרו כלל.

ואומר תי הבן (נדה שם) דלמ"ת סיכה בשבת מפרבנן ולמה הטביעה לא כדי לסוכה, ולא סכנה בטומאה, ולהר דקטן אלבל נבלות אין בכ"ד מצוות להנמשל אבל בידים אסור, אלמ' אוסר מפרבנן - דהכי, הכא הוי אוסר סיכה דרבנן. ושלו כדברי הרשב"א כל זכ' דבאוסר מפרבנן מלבולין בידים.

ומאומר הבן שם ובכל: ולי אינו כון דסיכה בשבת, הסכין

אלא הרי הן כאשתו לתרומה בידים, ומשום איסור הסכין הדבילה ולא משום איסור התינוק עכ"ל. והיינו דבעלמא שרי להאכילו איסור דרבנן, לפי הרשב"ו, וליכא משום איסור התינוק. אבל בתרומה, הוא דאסור לסרבו, לא משום התינוק אלא איסור הסכין בו, והעבדו הסך את התינוק, אסור לסרבו מצד הסכין, ואולי בדברי - יתעבדו דנינן מטעם משמרת תרומתי, כשם דאסור לטמאותו באוכל אסור לסרוך את התינוק, בצבע אין העבדו משמר התרומה.

ולפי"ז אבן העזר (יבמות ע"ז) דמסתפק הקדר אי ערל שלו בעינן הי ערל, ונמי אי אתי לסרוך את הולד בשמן של תרומה.
ולהאור אפי' אי משיב ערל, כיון דלא הוי סיבה בשתי מדרבנן, ולפי הרשב"ו הרי אתי להאכילו דבר איסור דרבנן. בקי הרן נדה לשם, ולפי מה הרן הכל, ניחא הכא.